

СЕКЦІЯ 6

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ – КАТАЛІЗАТОР ЧИ СТРИМУВАЧ ПРОГРЕСИВНИХ ЗМІН У ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ?

УДК 368

Федотова Яна
кандидат економічних наук
доцент кафедри фінансового забезпечення військ
Військовий інститут
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна
Yana Fedotova
PhD (Economics)
Associate Professor of the Department of financial support of troops
Military Institute
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ ТА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЙОГО РЕГУЛЮВАННІ INSURANCE MARKET DEVELOPMENT ANALYSIS AND NATIONAL BANK'S OF UKRAINE ROLE OF ITS REGULATION

Страховий ринок України є досить нестійким як за кількістю застрахованих осіб, динамікою валових страхових премій та рівня виплат, так і за кількістю страхових компаній за останні 10 років.

До суб'єктів фінансового ринку традиційно відносяться фінансові компанії, лізингові компанії, кредитні спілки, ломбарди, банки, страховики та страхові брокери. Структура цього ринку є відносно стабільною із суттєвим переважанням часток фінансових компаній та кредитних спілок за чисельністю суб'єктів у загальній його структурі.

Станом на 01.03.2021 р. небанківський ринок складається зі 188 ризикових (non-life) та 20 лайфових (страхування життя) страховиків, 292 ломбардів, 316 кредитних спілок, 144 лізингових компаній, 977 фінансових компаній, 65 страхових брокерів [1].

Розвиток ринку стримує ряд факторів, зокрема, у низки страхових компаній наявні проблеми з платоспроможністю та ліквідністю, немає чіткої бізнес-моделі, рівень управління ризиками та корпоративного управління є низьким. Усе це робить ринок непрозорим та неконкурентним. Протягом 2013-2018 років деякі великі страхові групи, зокрема AEGON, AXA, SEB, AIG і HDI, вийшли з України, у тому числі через недобросовісну конкуренцію на ринку [2].

Починаючи із 1 липня 2020 року, основним регулятором функціонування ринку страхування став Національний банк України, який активно запроваджує інституційні трансформації у підходах до його роботи.

Наприклад, здійснено суттєве підвищення вимог до ліцензування нових суб'єктів ринку, оновлено процедури оцінювання фінансово-економічних поточних та результатуючих індикаторів діяльності, по аналогії із банківським ринком суттєво переосмислена роль регулятора в частині ризик-орієнтованого нагляду і т.д.

На даний час показник проникнення (Insurance Penetration Ratio) для страхового ринку України є неспівмірно малим порівняно із лідерами за цим показником (Великобританія та Японія). Даний показник розраховується як співвідношення обсягу залучених страхових

премій до ВВП. В Україні він коливається навколо позначки 1,4 % (причому з них 1,3 % припадає на «non-life» страхування), а середній показник по світу – 6,1 %, по Європі – 5,0 %.

Найбільшу частку валових премій займає автострахування, яке є загальнообов'язковим, на другій позиції за обсягами валових премій знаходиться страхування майна. Третю позицію впродовж багатьох років для України традиційно займають валові премії за полісами страхування від фінансових ризиків.

Дещо іншою картиною характеризується рейтинг сфер за обсягами валових виплат. Якщо на першій позиції знаходяться виплати за страховими випадками, які покриваються полісами автострахування, другу позицію займають виплати за медичним страхуванням, після цього – виплати за страховими випадками, пов'язаними із настанням фінансових ризиків.

Особливою перешкодою до розвитку ринку страхування, а особливо в сфері довгострокового страхування життя, є відсутність механізму гарантування страхових виплат. Якщо на ринку банківських послуг часткове повернення коштів з депозитних рахунків реалізовується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, страховий ринок в даному аспекті не є врегульованим.

Крім того, аналіз Національного банку України показує, що в учасників страхового ринку доволі часто спостерігаються проблеми із достатністю рівня ліквідності та платоспроможності. Посилення вимог регулятора щодо цих індикаторів фінансового стану страховиків повинно вивести страховий ринок на більш стійкий рівень.

Внутрішніми проблемами, які спостерігаються в багатьох страхових компаніях, є складнощі з оптимальністю бізнес-моделі функціонування або взагалі з її відсутністю у формалізованому вигляді. Це унеможлиблює збалансований розвиток компаній із довгостроковою орієнтацією.

Отже, ринок страхування в Україні потребує важливих та нагальних змін, які перетворять його на такий, де реалізуються принципи добросовісної конкуренції, що поєднується з максимальним захистом споживачів страхових послуг.

Перелік використаних джерел:

1. Новини Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/uberezni-prodovjilasya-tendentsiya-na-zmenshennya-kilkosti-uchasnikiv-nebankivskogo-finrunku--rezultati-litsenzuvannya-ta-reyestratsiyi> (дата звернення 20.03.2021 р.)
2. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». Київ, квітень 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4 (дата звернення 20.03.2021 р.)